

Kestävä nikkeliketju

MYR § 38

Hakijana on Geologian tutkimuskeskus.

Rahoitusta haetaan Pohjois-Karjalan liitolta. Hanke on ylimaakunnallinen hanke, johon esitetään, että Kainuun liitto osallistuu myös hankkeen rahoittamiseen. Osatoteuttajana hankkeessa on Oulun yliopisto.

Suomi on yksi harvoista maista, joissa on koko nikkelimetallin tuotantoketju: etsintä, kaivostoiminta ja rikastus, metallin valmistus ja ruostumattoman teräksen valmistus. Ketjun eri vaiheet ovat riippuvaisia nikkelin lähteistä ja muodoista, liittyen tiiviisti toisiinsa. Tulevaisuuden turvaamiseksi primäärinikkelin saanti ketjun alkupäähän on ensiarvoisen tärkeää.

Projektin selvittää, voidaanko Outokumpu –tyyppisten kivien valtavaa nikkelimäärää (useita miljoonia tonneja nikkeliä) hyödyntää Suomen nikkeliketjussa. Kyseistä, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Kainuun maakuntien alueiden malmipotentialia ei ole aiemmin tutkittu tästä lähtökohdasta. Projektissa selvitetään myös muu aiemmin tutkimaton hyötykäyttö Outokumpujakson kivistä: magnetiitti, platinametallit, kromi, magnesium sekä isäntäkiven eli serpentiniitin käyttö neutralointiin kaivosprosesseissa, hiilidioksidin sitomiseen ja muihin uusiin, innovatiivisiin sovelluksiin.

Projektin kaikilla työpaketeilla - geologia, malmin rikastus, kaivos, pyrometallurginen jalostus, serpentiniitin hyötykäyttö on tiivis yhteys koko arvoketjuun ja ne linkittyvät toisiinsa jatkumona.

Projektin päätoteuttaja on Geologiantutkimuskeskus (GTK) ja osatoteuttaja Oulun yliopisto ja hankkeen toiminta-aika on kolme vuotta.

Tuloksena ovat uudet nikkeli esiintymät Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Kainuun alueilta, luokiteltuina kestävän kaivostoiminnan edellytysten mukaisesti.

Sivutuotemahdollisuudet muiden metallien ja mineraalien sekä serpentiniitin hyötykäytön osalta arvioidaan. Hanketulojen pohjalta on mahdollista lähteä kehittämään täysin uudenlaista kaivannaisalan tuotantoa Outokumpu -tyyppisille kiville. Tämä kehitystyö luo kaivos- ja ympäristöalalle uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Laajempi ja pidemmän ajan merkitys hankkeen tuloksilla on kansallisen ja Euroo-

pan Unionin huoltovarmuuden, työllisyyden ja alueellisen kehittymisen kannalta. Uusien tuotteiden ja hyötykäytön kehittäminen avaa myös mahdollisuuksia kansainvälisille markkinoille.

Hankkeen suunniteltu toteutusaika on hakemuksen mukaan 1.9.2015-31.5.2018 ja kokonaiskustannusarvio 848 642 €, johon haetaan EAKR/valtion rahoitusta 594 049 €, muu julkinen rahoitus on 254 593 €.

Hankkeen kustannusarvio; palkkakustannukset 543 710 €, ostopalvelut 174 440 €, flat rate 24 % palkkakustannuksista 130 492 €, yhteensä 848 642 €

Yhteistyössä muiden maakuntien kanssa on sovittu, että rahoittajan arvion hankkeesta tekee Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, jolle rahoitushakemus on osoitettu, ottaen huomioon maakuntien välillä käydyissä keskusteluissa hankehakemuksesta esille tulleet asiat.

Päärahoittajan arvio hankkeesta/Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Hankehakemuksen tarkoitus on selvittää Outokumpu-tyyppisten kivien sisältämän nikkelin hyödynnettävyyttä Suomen nikkeliketjussa Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Kainuun alueilla. Malmipotentialia ei ole aiemmin tarkasteltu tästä lähtökohdasta. Samalla on tarkoitus selvittää myös muiden Outokumpu-jakson kivien mahdollinen hyötykäyttö. Hankesuunnitelma jakautuu viiteen työpakettiin: geologia, kaivot, malmin rikastus, pyrometallurginen jalostus ja serpentiniitin hyötykäyttö.

Hankehakemuksen teema on tärkeä, sillä uuden kaivannaisalan elinkeinotoiminnan syntyminen edellyttää perusteellista pohjatyötä. Hankkeen tuloksena ovat uudet, luokitellut nikkeli esiintymät ko. maakuntien alueella ja arvioidut sivutuotemahdollisuudet. Tulosten pohjalta on mahdollista lähteä kehittämään uudenlaista kaivannaisalan tuotantoa Outokumpu-tyyppisille kiville. Kuitenkin hankkeen kytkeytyminen elinkeinotoimintaan ja pk-yrityssektoriin on varsin kaukainen ja soveltuvien esiintymien löytyminen ja sijainti on epävarmaa.

Päärahoittajan esityksen perustelut

Hankkeen sisällössä ja tavoitteissa elinkeinokytkös arvioidaan jäävän kaukaiseksi, jonka realisoituminen on riippuvainen mahdollisten soveltuvien nikkeli esiintymien löydöstä. Kestävää kasvua ja työtä rakennerahasto-ohjelmaan hanke soveltuu heikosti. Elinkeinosektorin ja pk-yritysten kytkeytyminen hankkeeseen jää kaukaiseksi ja tavoitteiden realisoituminen kasvuksi ja työksi on epävarmaa.

Arvio perustuu niiden maakuntaliittojen arvioihin, joita hakemus kos-

kee (Pohjois-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala) sekä keskusteluihin, joita on käyty ko. maakuntaliittojen kanssa. Rahoittajien välillä käydyn keskustelun pohjalta voidaan todeta, että hankkeen toimenpiteet ja mahdollisesti hyödynnettävien esiintymien sijainti eivät kosketa kaikkia rahoittajia yhtä vahvasti. Näin ollen rahoituspohjan kertyminen oleellisesti vaikeutuisi ja toisi runsaasti sisällöllisiä muutostarpeita, jolloin kyseessä ei ole enää sama hankehakemus.

Nikkeliketju on käsitelty kielteisenä ja käsitellään seuraavasti, E-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan MYRsit ei ole tiedossa.

Pohjois-Savo MYR sihteeristö 7.5.2015 ja MYR 18.5.2015.
Pohjois-Karjala MYR sihteeristö 14.4. ja MYR 28.4.
Etelä-Savo MYR 3.6.2015
Pohjois-Pohjanmaa 3.6.2015

Kainuun MYR:n sihteeristössä hanke oli kirjallisessa menettelyssä 11.5.-19.5.2015 klo 9.00 ja kukaan ei tehnyt poikkeavaa esitystä hankkeen rahoittamisesta.

Erillinen liite

Lisätietoja asiasta antaa vs. kehittämisjohtaja Eero Vilhu Kainuun liitosta, puh. 044 7100 861.

Pj:n ehdotus:

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) ei puolla hankkeen rahoittamista Kainuun osalta.

Kaivannaistoiminnan kehittämiseen kohdistuvana hanke osuu Kainuun ohjelman painopisteisiin sekä Itä- ja Pohjois-Suomen yhteiseen teemaohjelman. Hanke-esitys on aluevaikutusten aikajänteen osalta liian hidaskaikutteinen ja vaikutusten kohdentumisen ennakkoinnin kannalta riskialtis. Kainuu-ohjelmassa (s. 44) painotetaan olemassa olevien kaivosten toimintaedellytysten kehittämistä ja Talvivaaran kaivoksen kestävien toimintaedellytysten turvaamista. Tämän tyyppinen hanke soveltuu parhaiten valtakunnallisen rahoituksen piiriin, sillä myös valtakunnallisesti kaivannaisala on yksi Suomen elinkeinopolitiikan kärkialoista.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR):

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) ei puoltanut hankkeen rahoittamista esityksen mukaisesti.

Maakuntajohtaja Pentti Malinen saapui klo 10.27.